សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្ដល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា
Cambodian Center for Human Rights

Sweden Sverige

People Change the World Diakonia

អំពីមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ("ម.ស.ម.ក") គឺជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឯករាជ្យ មិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ ដែលធ្វើការដើម្បីលើកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេសសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ចក្ខុវិស័យរបស់ ម.ស.ម.ក គឺចង់ឃើញប្រទេសកម្ពុជាមានសន្តិភាពដែលប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបអាចទទួលបានសិទ្ធិមនុស្សមូលដ្ឋានដែលខ្លួនមានពីកំណើត ទទួលបាននីតិរដ្ឋគ្មាននិទណ្ឌភាព ទទួលបានការគោរពស្មើភាពគ្នាដោយគ្មានការរើសអើង ទទួលបានការពង្រឹងភាពអង់អាចក្លាហានដើម្បីចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងដំណើរការលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងទទួលបានចំណែកនៃអត្ថប្រយោជន៍ពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសដោយនិរន្តភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។

ស្លាកសញ្ញារបស់ ម.ស.ម.ក មានរូបសត្វស្លាបពណ៌ស កំពុងហើរបំបែកចេញពីរង្វង់មូលពណ៌ផ្ទៃមេឃ ដែលមានន័យថា គឺជាការទាមទារសេរីភាពនៅកម្ពុជា។

គេហទំព័ររបស់សិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា www.sithi.org ទទួលបានពានរង្វាន់ពីមូលនិធិនៃការបង្កើតសារព័ត៌មានថ្មីប្រចាំឆ្នាំ២០១១ ស្ថិតក្នុងប្រភេទ សិទ្ធិនិងសេរីភាព និងទទួលពានរង្វាន់ទំនាក់ទំនងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គម មកពីមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ទំនាក់ទំនងនិងផ្លាស់ប្តូរសង្គម នៅសកលវិទ្យាល័យឃ្វីនឡែនទីក្រុងប្រឹសប៊ែន (Brisbane) នៃប្រទេសអូស្ត្រាលី។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពី ម.ស.ម.ក សូមចូលទស្សនា គេហទំព័រ www.cchrcambodia.org។

អំពីគម្រោងនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

មេរៀនស្តីពីសិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង គឺជាផ្នែកមួយនៃមេរៀនស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដែលបង្កើតឡើងដោយគម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ ម.ស.ម.ក ("គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌")។ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ គឺជាគម្រោងដំបូង និងមានតែមួយគត់នៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានបំណងលើកកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង។ គម្រោងនេះមានគោលដៅរួមទូទៅក្នុងការបង្កើនអព្យាក្រឹត្យ និងឯករាជ្យនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយគាំទ្រសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅរួមនេះ គម្រោងមានគោលបំណងពីរគឺ បញ្ជ្រាបនូវគោលគំនិតនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ក្នុងចំណោមសាធារណជនតាមរយៈលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងបង្កើនការអនុលោមតាមស្តង់ដារនៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការតាមរយៈការសង្កេតការណ៍សវនាការ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ម.ស.ម.ក សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអង្គការដោយកូនៀ (Diakonia) និងប្រទេសស៊ុយអែតសម្រាប់ការចូលរួមចំណែកដ៏សប្បុរសដែលធ្វើឱ្យមេរៀននេះកើតឡើងបាន។ មាតិកានៃមេរៀននេះ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ ម.ស.ម.ក ហើយមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់អង្គការ Diakonia និងប្រទេសស៊ុយអែតនោះទេ។

ចម្ងល់ និងមតិចូលរួម

ប្រសិនបើលោកអ្នកមានសំណួរ ឬត្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងមេរៀននេះ សូមទាក់ទងមកកាន់ ម.ស.ម.ក តាមរយៈអាសយដ្ឋាន៖

ផ្ទះលេខ ៧៩៨ ផ្លូវ៩៩ សង្កាត់បឹងត្របែក ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ទូរស័ព្ទ៖ ៨៥៥ (០) ២៣ ៧២ ៦៩ ០១

គេហទំព័រ៖ www.cchrcambodia.org។

CC BY NC SA

មាតិកា

១. និយមន័យ 1

២. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ 2

២.១. ច្បាប់អន្តរជាតិ 2

២.២. ច្បាប់កម្ពុជា 3

៣. សារសំខាន់ 5

៤. ដែនកំណត់ 5

សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យ សារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្ដល់ សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង

១. និយមន័យ

បុគ្គលគ្រប់រូប ដែលរងការចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ មានសិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង (ឬសិទ្ធិមិនឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង)។ សិទ្ធិនេះអនុវត្តមុនដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ និងនៅពេលជំនុំជម្រះ[1] និងមានទិដ្ឋភាពពីរ៖

- ជនជាប់ចោទ**មិនអាចត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំ ឬបង្ខំឱ្យផ្តល់ភស្តុតាងប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងឡើយ**។

ក្នុងការអនុវត្ត នេះមានន័យថា នៅពេលដែលជនជាប់ចោទធ្វើការសារភាព គឺត្រូវធ្វើឡើងដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំ មិនថាដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល តាមផ្លូវកាយ ឬផ្លូវចិត្ត។

- ជនជាប់ចោទ**មិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯងតាមរយៈការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង**ឡើយ។ សិទ្ធិប្រឆាំងនឹងការឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង គឺជាធាតុផ្សំយ៉ាងសំខាន់នៃដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ ដោយសារតែពិបាកក្នុងការស្រមៃថាការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដែលក្នុងនោះជនជាប់ចោទត្រូវបានបង្ខំឱ្យផ្តល់ភស្តុតាងដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង។

ហេតុដូច្នេះ សិទ្ធិនេះត្រូវបានផ្សាភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងការទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិលើ**ការហាមឃាត់ការធ្វើទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ថោកបន្ទាប** ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៧ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ ("ក.អ.ស.ព.ន")។ ប្រសិនបើការសារភាព ឬចម្លើយណាមួយត្រូវបានទទួលតាមរយៈការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើទារុណកម្ម ឬទម្រង់ផ្សេងៗទៀតនៃការធ្វើបាប នោះត្រូវបានដកចេញពីភស្តុតាង លើកលែងតែត្រូវបានប្រើជាភស្តុតាងដែលបានបញ្ជាក់ពីការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើទារុណកម្ម ឬទម្រង់ផ្សេងៗទៀតនៃការប្រព្រឹត្តបានកើតឡើង។[2]

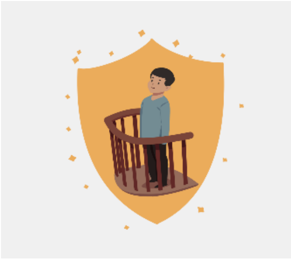

នេះគឺមានសារសំខាន់ណាស់ដើម្បីបែងចែកសិទ្ធិនេះពីការសម្រេចចិត្តរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការផ្តល់ការសារភាពដោយស្ម័គ្រចិត្ត។ កត្តាចម្បងក្នុងការបែងចែកនេះ គឺជាធាតុផ្សំនៃការជ្រើសរើស ថាតើភាគីមួយជ្រើសរើសក្នុងការផ្តល់ចម្លើយដាក់

---

[1] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ, "សៀវភៅណែនាំស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌" (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ១២៩, https://sithi.org/tmp/publication/view/2014-04-10-fair-trial-manual-published-by-amnesty-international។

[2] ម.ស.ម.ក "ព្រឹត្តិបត្រព័ត៌មានស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌៖ សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង" លេខ១១ (ឆ្នាំ ២០២០) https://cchrcambodia.org/admin/media/newsletter/newsletter/khmer/CCHR%20Fair%20Trial%20Rights%20Newsletter%20on%20the%20right%20not%20to%20be%20compelled%20to%20confess%20guilt%20or%20to%20testify%20against%20oneself_KH.pdf ។

បន្ទុកលើខ្លួនឯង ឬការសារភាព ឬថាតើពួកគេត្រូវបានបង្ខំដោយអង្គភាពខាងក្រៅឱ្យឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង។[3] ហេតុដូច្នេះ ជាការសំខាន់ដែលចៅក្រមផ្ទៀងផ្ទាត់ថាតើការសារភាពដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដូចជាការសារភាពទោស ត្រូវបានទទួលយកដោយជនជាប់ចោទដោយគ្មានសម្ពាធណាមួយ និងដែលជនជាប់ចោទយល់ពីមូលហេតុនៃការចោទប្រកាន់ និងលទ្ធផលនៃការសារភាពដោយស្ម័គ្រចិត្តបែបនេះ។[4]

សរុបមក ដើម្បីធានាថា សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងត្រូវបានគោរព និងថា ជនជាប់ចោទត្រូវបានការពារពីការបង្ខិតបង្ខំដោយអាជ្ញាធរស៊ើបអង្កេត នេះជាការសំខាន់ ដែលជនជាប់ចោទទទួលបានមេធាវី[5] ដែលនឹងមានវត្តមាននៅអំឡុងពេលនៃការសួរចម្លើយ។ វត្តមានរបស់មេធាវីអាចរារាំងនគរបាលយុត្តិធម៌ពីការមិនគោរពសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទបាន។[6]

២. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់

២.១. ច្បាប់អន្តរជាតិ

សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង មានចែងយ៉ាងច្បាស់ក្នុងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ ("ក.អ.ស.ព.ន") និងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ("អ.ស.ក")។ បន្ថែមលើនេះ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ("ស.ស.ស.ម") និងអនុញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មឯទៀត ដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ថោកបន្ទាប ហាមឃាត់ទារុណកម្ម ការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតណាមួយ ដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ថោកបន្ទាប ដែលសំខាន់ក្នុងការការពារសិទ្ធិនេះ។

មាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដាក់បញ្ចូលសន្ធិសញ្ញាទាំងនេះក្នុងការអនុវត្តដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងច្បាប់ជាតិកម្ពុជា។

---

[3] ម.ស.ម.ក. "សៀវភៅមគ្គុទេសក៍ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍សវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២) ទំព័រ ២៤ https://sithi.org/tmp/publication/view/2012-02-13-fair-trial-rights-and-trial-monitoring-handbook។

[4] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ទំព័រ១៣០។

[5] ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ "សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ការសង្កេតៈ ប្រទេសបារាំង" (UN Doc ក.អ.ស.ព.ន/C/FRA/CO/៤ ថ្ងៃទី៣១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨) កថាខណ្ឌ១៤ https://undocs.org/en/CCPR/C/FRA/CO/4។

[6] ម.ស.ម.ក "ព្រឹត្តិបត្រព័ត៌មានស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌៖ សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង" លេខ១១, (ឆ្នាំ២០២០)។

<u>**មាត្រា ១៤ កថាខណ្ឌ ៣ (ឆ) នៃ ក.អ.ស.ព.ន**</u>៖ "ក្នុងការសម្រេចសេចក្តីចោទប្រកាន់ពីបទព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ ប្រឆាំងមកលើខ្លួន ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិទទួលបានការធានាជាអប្បបរិមា ដោយស្មើភាពគ្នាយ៉ាងពេញលេញ [...]

- (ឆ) មិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំ ឬសារភាពថាមានពិរុទ្ធ" ។

<u>**មាត្រា ៤០ (២)(iv) នៃ អ.ស.ក**</u>៖ "[...] ក្នុងទិសដៅនេះ និងដោយគិតទៅនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃលិខិតូបករណ៍អន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ រដ្ឋភាគីត្រូវធានា: [...]

- (iv) មិនត្រូវទទួលរងការបង្ខិតបង្ខំឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្ម ឬសារភាពកំហុសឡើយ [...] ។"

<u>**មាត្រា ៥ នៃ ស.ស.ស.ម**</u>៖ "គ្មាននរណាធ្វើទារុណកម្ម ឬប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅ ឬផ្តន្ទាទោសឱ្យយើងបាត់តម្លៃជាមនុស្សនោះឡើយ"។

<u>**មាត្រា ១ នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម**</u>៖ "ដើម្បីគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះ ពាក្យ "ទារុណកម្ម" មានន័យថា អំពើទាំងឡាយណា ដែលនាំឱ្យមានការឈឺចាប់ ឬរងទុកយ៉ាងខ្លាំង ទោះផ្លូវកាយក្តី ឬផ្លូវចិត្តក្តី ដែលត្រូវបានបង្កឡើងដោយចេតនាទៅលើជនណាម្នាក់ ក្នុងគោលបំណងទាំងឡាយណាដូចជាទាញយកព័ត៌មានពីជននោះ ឬតតិយជនណាម្នាក់ [...]"។

<u>**មាត្រា ៤ នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម**</u>៖ "រដ្ឋភាគី ត្រូវធានា ទារុណកម្មជាបទល្មើសក្រោមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌរបស់ខ្លួ [...]។ រដ្ឋភាគី ត្រូវផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសទាំងឡាយនេះឱ្យបានសមស្រប តាមប្រភេទធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើសទាំងឡាយ។"

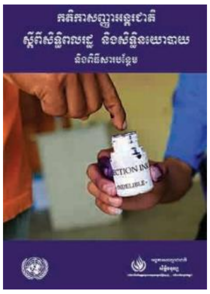

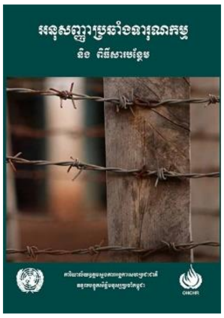

២.២. ច្បាប់កម្ពុជា

សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង និងការហាមឃាត់ទារុណកម្ម និងទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃការធ្វើបាប ក៏ត្រូវបានធានាដោយច្បាប់ជាតិផងដែរ រួមមាននៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ("ក្រមនីតិព្រហ្មទណ្ឌ") និងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន។

មាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ៖ "ច្បាប់រ៉ាប់រងមិនឱ្យមានការរំលោភបំពានលើរូបរាងកាយបុគ្គលណាមួយឡើយ។ [...] ការទទួលសារភាពដែលកើតឡើងពីការបង្ខិតបង្ខំតាមផ្លូវកាយ តាមផ្លូវចិត្តក្តី មិនត្រូវទុកជាភស្តុតាងនៃពិរុទ្ធភាពទេ។ វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ [...]។"

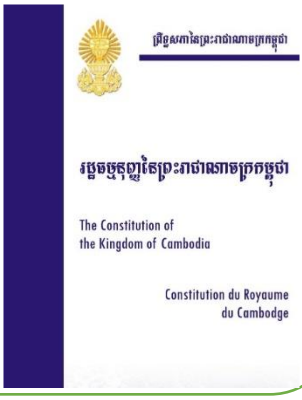

មាត្រា ១៤៥ នៃក្រមនីតិវិធី៖ "[...] ជនត្រូវចោទអាចត្រូវបានសួរចម្លើយបានតែនៅចំពោះមុខមេធាវីរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមេធាវីដែលត្រូវបានកោះហៅយ៉ាងត្រឹមត្រូវហើយ មិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅថ្ងៃនិងម៉ោងកំណត់ទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ ដោយគ្មានវត្តមានរបស់មេធាវី។ និទ្ទេសស្តីអំពីអវត្តមាននេះ ត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ហេតុសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ [...]

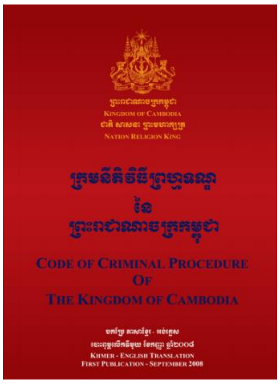

មាត្រា ៣២១ នៃក្រមនីតិវិធី៖ "[...]ការសារភាពក៏ដូចជាប្រភេទនៃភស្តុតាងដទៃទៀតដែរ ត្រូវដាក់ជូនតុលាការធ្វើការថ្លឹងថ្លែង។ ចម្លើយដែលទទួលបានក្រោមការបង្ខិតបង្ខំ ខាងរូបកាយ ឬខាងផ្លូវចិត្តនេះ គ្មានតម្លៃជាភស្តុតាងទេ [...]"

មាត្រា ៥ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន៖ គ្រប់បុគ្គលដែលបំពេញមុខងារណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងអនីតិជន ត្រូវធានាឱ្យមានការគោរពគោលការណ៍ [...] មិនត្រូវប្រើទារុណកម្ម ទណ្ឌកម្ម ឬប្រព្រឹត្តផ្សេងៗទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ថោកបន្ទាប តាមគ្រប់រូបភាពទៅលើរូបរាងកាយ និងផ្លូវចិត្តរបស់អនីតិជន [...]"។

មាត្រា ៦ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន៖ "អនីតិជនគ្រប់រូបដែលជាប់សង្ស័យ ឬត្រូវចោទ ឬជាប់ចោទថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រូវទទួលបានសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានក្នុងនីតិវិធី: សិទ្ធិមិនទទួលការបង្ខិតបង្ខំឱ្យឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង [...]"

៣. សារសំខាន់

សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង គឺជាធាតុផ្សំជាមូលដ្ឋាននៃគោលការណ៍**សន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស** ដែលដាក់បន្ទុកភស្តុតាងទៅលើអយ្យការ។[7] ការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោសគឺជាសិទ្ធិមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌មូលដ្ឋានសំខាន់ និងដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយល្អ[8] ព្រមទាំងជាធាតុផ្សំសំខាន់នៃនីតិរដ្ឋ។[9]

សិទ្ធិនេះក៏រួមចំណែកក្នុងការ**ជៀសវាងការខុសឆ្គងក្នុងការជម្រះក្តីកាន់ប្រឡំរបស់តុលាការ**ផងដែរ[10] ដោយការពារជនជាប់ចោទពីការបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង ដោយមិនគិតពីពិរុទ្ធភាព ឬភាពគ្មានទោស តាមរយៈការប្រើប្រាស់ការបង្ខិតបង្ខំ ឬទារុណកម្ម។

អាស្រ័យហេតុនេះ ការមិនគោរពសិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពិរុទ្ធភាព ឬផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស និងអាចឈានទៅដល់ការផ្តន្ទាទោសខុស ដោយផ្អែកលើការសារភាពដែលទទួលបានតាមរយៈការបង្ខិតបង្ខំ ឬទារុណកម្ម។

៤. ដែនកំណត់

ការហាមឃាត់ការធ្វើទារុណកម្ម ដែលរួមបញ្ចូលក្នុងសិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង គឺមានលក្ខណៈដាច់ខាត។[11] មាត្រា ៧ នៃ ក.អ.ស.ព.ន ដែលហាមឃាត់ទារុណកម្ម និងទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃការធ្វើបាប មិនត្រូវបានដកហូតគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់។ គ្មានកាលៈទេសៈ ឬហេតុផលណាមួយអាចកែតម្រូវការប្រើប្រាស់ទារុណកម្ម ឬការធ្វើបាបផ្សេងទៀត ដើម្បីទទួលបានការសារភាពពីនរណាម្នាក់ឡើយ។

ហេតុដូច្នេះហើយ គ្មានចម្លើយ ឬការសារភាពណា ឬជាគោលការណ៍ភស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលទទួលបានពីការរំលោភបំពានលើបទប្បញ្ញត្តិនេះ អាចត្រូវបានយកមកធ្វើជាភស្តុតាងនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីណាមួយដែលគ្របដណ្តប់ដោយមាត្រា ១៤ នៃ ក.អ.ស.ព.ន រួមទាំងនៅអំឡុងពេលប្រទេសស្ថិត

[7] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌" ទំព័រ ១២៩។

[8] ម.ស.ម.ក "សៀវភៅមគ្គុទេសក៍ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍សវនាការណ៍។

[9] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំស្តីពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌" បោះពុម្ពលើកទី២ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ១២៥

[10] OSCE "សេចក្តីសង្ខេបផ្លូវច្បាប់នៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ" (ឆ្នាំ២០១២) ទំព័រ ៩៩។ https://www.osce.org/odihr/94214។

[11] សិទ្ធិមិនអាចបដិបញ្ញាត្តិ: សិទ្ធិដែលមិនអាចព្យួរបានដោយរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃ"រដ្ឋនៃភាពអាសន្ន" ក្រោមមាត្រា៤នៃ ក.អ.ស.ព.ន។

ក្នុងគ្រាអាសន្ន។[12] ហេតុដូចនេះ ចម្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង ឬការសារភាពណាមួយដែលទទួលបានដោយមិនស្ម័គ្រចិត្ត មិនមានតម្លៃជាភស្តុតាងឡើយ។ លើកលែងតែករណីមួយគត់ផ្អែកលើចម្លើយ ឬការសារភាពដែលទទួលបានដោយរំលោភបំពានលើមាត្រា ៧ ប្រសិនបើត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាភស្តុតាងដែលទារុណកម្ម ឬការប្រព្រឹត្តផ្សេងទៀតត្រូវបានហាមឃាត់តាមមាត្រានេះ បានកើតឡើង។[13] ហេតុដូចនេះ ជនសង្ស័យ/ជនជាប់ចោទប្រើប្រាស់សិទ្ធិមិន ផ្តល់ភស្តុតាងដែលអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ប្រឆាំងនឹងពួកគេទេ ដោយមិនមានការរារាំង។[14]

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯង បានផ្សារភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹង**សិទ្ធិនៅស្ងៀម** ដែលមានចរិតលក្ខណៈដាច់ខាត ជាកម្មវត្ថុនៃការយល់ឃើញខុសគ្នា ដោយសារតែប្រទេសមួយចំនួនអនុញ្ញាតឱ្យមានការសន្និដ្ឋានជំទាស់ ដើម្បីទាញចេញពីភាពស្ងៀមស្ងាត់របស់ជនជាប់ចោទនៅអំឡុងពេលសាកសួរ។

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិបានបង្ហាញពីការព្រួយបារម្ភរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងការទាញការសន្និដ្ឋានបែបអវិជ្ជមានពីការនៅស្ងៀមស្ងាត់របស់ជនជាប់ចោទ និងបានផ្តល់ជំបូន្មានដល់រដ្ឋដែលជាភាគីនៃ ក.អ.ស.ព.ន ឱ្យពិចារណាឡើងវិញនូវការអនុវត្តបែបនេះ ដើម្បីធានាថាពួកគេគោរពតាមមាត្រា ១៤ នៃ ក.អ.ស.ព.ន។[15] ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី តុលាការអឺរ៉ុបពិចារណាថា សិទ្ធិនៅស្ងៀម គឺមិនមានលក្ខណៈដាច់ខាតទេ និងថាការសន្និដ្ឋានជំទាស់អាចត្រូវបានដកចេញពីភាពស្ងៀមស្ងាត់របស់ជនជាប់ចោទក្នុងកាលៈទេសៈជាក់លាក់។[16] យ៉ាងណាមិញ ការសន្និដ្ឋានបែបនេះត្រូវតែធ្វើឡើងដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។[17]

លើសពីនេះទៀត សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពពីពិរុទ្ធភាព ឬការផ្តល់សក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងត្រូវបានកម្រិតចំពោះសិទ្ធិនៅស្ងៀម ដែលការពារជនជាប់ចោទពីការឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង និងមិនបាន

[12] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅ លេខ៣២-- *មាត្រា ១៤ សិទ្ធិស្មើភាពគ្នានៅមុនពេលជំនុំជម្រះ និងក្នុងពេលជំនុំជម្រះ នៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌* (UN Doc CCPR/C/GC/៣២, ២៣ សីហា ២០០៧), កថាខណ្ឌ៦ https://www.refworld.org/docid/478b2b2f2.html ។

[13] ដដែល។

[14] ម.ស.ម.ក "របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ការសង្កេតការណ៍សវនាការនៅសាលាឧទ្ធរណ៍ (ថ្ងៃទី១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ដល់ថ្ងៃ៣១ ខែតុលាការ ឆ្នាំ២០២០)" ខែតុលា ឆ្នាំ២០២០ ទំព័រ ១៩។

[15] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ «សេចក្តីសន្និដ្ឋានការសង្កេតលើចក្រភពអង់គ្លេស និងទឹកដីបរទេសរបស់ចក្រភពអង់គ្លេស» (UN Doc CCPR/CO/73/UK CCPR/CO/73/UKOT, ថ្ងៃទី៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០១) កថាខណ្ឌ ១៧ https://www.refworld.org/docid/3cbbec3d2.html។

[16] តុលាការអឺរ៉ុប O'Halloran and Francis ទល់នឹងចក្រភពអង់គ្លេស (ថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧)។

[17] សូមមើល "សៀវភៅណែនាំស្តីពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌" អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ១៣១។

រាំងអយ្យការពីការបង្កើតភស្តុតាងជាសម្ភារៈនៅពេលជំនុំជម្រះ ដូចជាឯកសារ ឈាម ឬសំណាកគរាងកាយផ្សេងទៀត ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ និងដែលអាចដាក់បន្ទុកលើពួកគេ។[18]

--ចប់--

[18] OSCE, "សេចក្តីសង្ខេបផ្លូវច្បាប់នៃសិទ្ធិជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ" (ឆ្នាំ២០១២) ទំព័រ ៩៩។